De tijd der Indianen

"Die blanken zijn toch vreemde mensen, ze noemen ons allemaal Indianen, alleen omdat Columbus dacht dat hij in India was beland. Weten ze dan echt niet dat wij niets met India te maken hebben? En om ons steeds roodhuiden te noemen, hoe komen ze daarop! Ik heb nog nooit een rood iemand gezien. Goed, het is waar dat sommige stammen zich met rood spul insmeerden tegen muskieten en andere stammen verfden zich rood als zij op oorlogspad gingen. Maar het meest belachelijke is, dat de blanken altijd denken dat alleen wat zij doen en denken goed is. Ik stam van de Inca's af en daar ben ik trots op. Wij hadden steden en goede wegen, terwijl ze in Europa slechts hobbelige paadjes hadden! En toen kwamen ze hier en eisten zomaar onze grond, ze vernietigden onze huizen en bestaansmiddelen. Verwachten de blanken dan echt dat ze alles cadeau krijgen? Wanneer, och wanneer zal ik eindelijk een film zien waarin het échte verhaal van de 'Indiaanse' volkeren wordt beschreven?"

Ongeveer 40.000 jaar vóór onze jaartelling achtervolgden nomadische jagers met name rendieren vanuit Siberië over de bevroren Beringstraat naar Alaska. De mensen, volledig ontwikkeld tot *Homo Sapiens*, hadden stenen wapens en werktuigen. Deze emigratie was het begin van de menselijke bevolking van het westelijk halfrond. In de loop van de tijd zwermde het oervolk uit over het grootste deel van het continent van Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Ze voeren vanuit Florida naar het zuiden, vanuit Midden-Amerika naar het oosten en vanuit Venezuela naar het noorden. Op de eilanden leefden ze bij voorkeur in rotsholen, zo'n 7000 jaar geleden op Trinidad, 4500 jaar geleden op de Benedenwindse eilanden (Aruba, Curaçao en Bonaire) en 3000 jaar geleden op de Bovenwindse eilanden (St. Maarten, St. Eustatius en Saba).

DE CAQUETIOS

Het was omstreeks 600 na Christus dat mensen uit de kustwateren van Venezuela de zee overstaken naar Aruba, Curaçao en Bonaire. Wat taal betreft behoorden ze tot het Arawakken-volk. Zij maakten deel uit van de stam der Caquetios, met een centraal opperhoofd, de 'Cacique', op het schiereiland Paraguana (Venezuela). Naast de visserij, de jacht op klein wild en het verzamelen van schelpdieren, verbouwden ze maniok (cassave) en maïs. De eerste dorpen stonden op open terreinen bij goede gronden langs valleien, rooien en bij baaien. Grotten, holen en spelonken waren geen woonplaatsen, maar dienden een religieus of mystiek doel, wellicht uitgebeeld in de talrijke rotstekeningen die nog op de eilanden zijn te vinden. Door archeologisch onderzoek weet men dat vóór 1499 verschillende Indianenvolken onze eilanden achtereenvolgens hebben bewoond.

De Arawakken, waartoe de Caquetios behoorden, leefden nog in het Stenen Tijdperk. Zij waren aan de blanke kant en, mannen zowel als vrouwen, fraai van postuur. Ze gingen naakt, doch hadden de schaamdelen bedekt met een kleedje, 'taparita' genaamd. Zij werden beschreven als vriendelijke en vredelievende mensen, in tegenstelling tot het volk, de Cariben, dat vlak voor de komst van de Europeanen de archipel binnendrong. Volgens de overlevering moesten de Spanjaarden de Arawak-indianen dronken voeren om hen ertoe te krijgen iets uit te richten tegen de Cariben.

Tot de komst van de stoomboot, begin 19e eeuw, was het verkeer tussen de eilanden onderling zeer moeilijk. Dominee Bosch, predikant van de Fortkerk van 1816 tot 1825, deed in 1825 nog vier dagen over de reis van Aruba naar Curaçao. Gouverneur van Beek en Donk had in 1901 meer dan een etmaal nodig voor de reis naar Bonaire. Met de *cayuco, jangando* of *piragua*, hoe zeewaardig deze uitgeholde boomstammen ook waren, zal het verkeer dus zeker moeilijk zijn geweest. De oerbevolking van Curaçao heeft over een grote vloot van *cayuco's* beschikt waarin men erop uittrok en Klein Curaçao bezocht voor de vangst zeemeeuwen (bubi) en grote zeeschildpadden, waarvan het zelfs bij de komst van de Nederlanders nog wemelde, maar die sindsdien schaars zijn geworden. De cayuco's werden van boomstammen gemaakt die, bij gebrek aan metalen werktuigen, met vuur werden uitgehold. Het verkoolde hout werd met stenen messen afgeschraapt. Bomen van voldoende rechtheid komen op ons eiland niet voor, zodat waarschijnlijk de Caquetios aan de vaste kust dit werk verrichtten. Toen de Spanjaarden hier arriveerden, vonden zij cayuco's die 50 personen tegelijk konden vervoeren, hetgeen op een graad van technische volmaaktheid wijst. Met hun cayuco's staken de Caquetios zestig tot tachtig mijl de zee in.

Zo ging het maken van de Cayuco in z'n werk.

In 1878 werd door J. van Koolwijk, van 1878 tot 1880 pastoor te Westpunt, een dorpje tussen Westpunt en Knip gelokaliseerd. Het gehucht was hooggelegen, maar toch dichtbij de kust, zodat aangenomen moet worden dat de Knipbaai de oude Indiaanse landingsplaats is geweest. Voor de cayuco's, waarin de Caquetios de zee bevoeren, was het strand natuurlijk een gemakkelijker landingsplaats dan de Sint Annabaai.

De bevolking dreef ruilhandel met de stamgenoten aan de kust, vermoedelijk zelfs met een deel van de kust van wat nu Colombia is. Als ruilhandel had een bepaalde slakkensoort, in het Papiaments karko genaamd (Strombus Gigas), zijn waarde. Aan de vaste kust kreeg men er behalve groente, fruit en maniok, ook speer- en pijlpunten, bijlen en messen voor.

Toch bestond er ook enig onderling contact tussen de eilanden. Er wordt verondersteld dat de rode verfstof, benodigd voor versiering van inheems aardewerk, van Aruba werd aangevoerd naar Curaçao. Voorwerpen van steensoorten, die op Aruba wel, maar op Curaçao niet voorkwamen, werden bij Knip gevonden.

'ISLAS INUTILES'

De Benedenwindse eilanden werden van tijd tot tijd bezocht door de Spanjaarden om brazielhout te kappen en om er Indianen weg te voeren. Omdat er geen edele metalen te vinden waren verklaarde Diego Colon, broer van Columbus, de eilanden in 1513 tot 'Islas Inutiles' (nutteloze eilanden). In datzelfde jaar werden alle Indianen van Aruba, Curaçao en Bonaire, als slaven weggevoerd naar Hispaniola. De ongeveer 2000 mannen, vrouwen en kinderen die van hier werden weggehaald moesten werken in de kopermijnen. Velen stierven en de meesten zijn nooit teruggekeerd naar hun geboorteplaats. In 1525 verkreeg de Spanjaard Juan Martinez de Ampués toestemming om het eiland Curaçao weer te bevolken. Op den duur bevonden er zich 200 Indianen op de Benedenwindse eilanden. In 1526 werd De Ampues benoemd tot bestuurder van de drie eilanden. Hij hield zich bezig met de handel in slaven op het vasteland, waar de tot het christendom bekeerde cacique van de Caquetios, vijandige Indianen uitleverde aan de Spanjaarden.

Op het eiland ontstonden de eerste dorpen: Santa Cruz, Ascencion, San Juan, San Miguel, Santa Martha en Hato. In de omgeving van wat later het Schottegat heette, verrees 'El Pueblo de la Señora Santa Ana' met een klein kerkje.

In vergelijking met de andere eilanden waren Aruba, Curaçao en Bonaire van weinig economische betekenis voor de Spanjaarden. De strategische ligging van deze eilanden zou later van doorslaggevende betekenis blijken voor de strijd van de Nederlanders overzee.

Nadat de Indianen dit reeds hadden gedaan, gaven ook de Spanjaarden zich op 21 augustus 1634 over aan Van Walbeeck. Omdat Van Walbeeck ook de Indianen wantrouwde, werden zij samen met de Spanjaarden naar het vasteland gevaren en op 15 mijl van de stad Coro (Venezuela) aan land gezet. De verovering van Curaçao was een feit en hiermee waren ook nagenoeg alle oorspronkelijke bewoners van het eiland verdreven.

Bronnen:
Nos Pasado, drs. J.M.R. Schrils.
Antilliaans Verhaal, Luis H. Daal / Ted Schouten.
Curaçao, dr. Joh. Hartog.

In het Maritiem Museum aan de Van den Brandhofstraat te Scharloo is ook een gedeelte van de permanente expositie gewijd aan het verhaal over de Indianen. Het museum is geopend van maandag t/m zaterdag van 0.900 tot 16.00 uur.
Voor informatie kunt u bellen met 465-2327.

CURAÇAO MARITIME MUSEUM